

2. MOKYMASIS IR LAISVALAIKIS

8. Apibendrinimas. Aš toks vienintelis

Pamokos:

- 1 Skaitymas. Kuo svarbi kalba ir knyga?
- 2 Rašymas. Daiktavardžiai ir ypatingi žodžiai
- 3 Kūrybinė veikla. Mano atradimai

Uždaviniai:

- 1 Perskaitę ir aptarę pasakojimą apie knygnešius, nurašys ir bendraklasiams pristatys labiausiai patikusią mintį apie kalbą, parašys, kuo Jonas Jablonskis svarbus lietuvių tautai.
- 2 Pakartoję daiktavardžių rašybą, ras ir pabrauks daiktavardžius sakinyje, nurodys daiktavardžių giminę, iškels klausimą.
- 3 Padiskutavę, nuo ko priklauso sėkmingas grupinis darbas, užrašys savo mintis, prisimins nagrinėtas pamokų temas ir užpildys mąstymo žemėlapius.

Metodai:

Teksto suvokimas, darbas su žodynu, mąstymo žemėlapiai, diskusija, pristatymas, rašymo pratysbos, refleksija, animacinės mįslės, kūrybinės užduotys, interaktyvios užduotys.

8.1 Kuo svarbi kalba ir knyga?

1. Perskaitykite pasakojimą ir aptarkite, kaip lietuviai stengėsi išsaugoti savo kalbą.

Kalbos saugotojai – knygnešiai

Caro Rusijos valdymo laikais, maždaug prieš 150 metų, buvo uždraustos lietuviškos mokyklos. Jų vietoje valdžia pradėjo steigti rusiškas. Mokytojai į jas skyrė asmenis, nemokančius lietuvių kalbos.

Tačiau žmonės nepasidavė. Beveik visoje Lietuvoje ėmė steigti slaptosios lietuviškos mokyklos, vadintos vargo mokyklomis. Už jų steigimą ir laikymą grėsė iki 3 mėnesių arešto arba bauda iki 300 rublių. Jose mokytojavo skaityti ir rašyti pramokę lietuviai. Valstiečiai šias mokyklas bei daraktorius labai brangino ir saugojo nuo caro policijos ir žandarų.

Įprasta slaptosios mokyklos patalpa – kaimo troba. Joje stovėdavo ilgas stalas su suolais, ant kurių susėsdavo vaikai. Saugumo sumetimais ant stalo padėdavo kokios nors medžiagos rankų darbams-plunksnų plėšymui, vilnų kedenimui, vilnos siūlų sukimui. Reikiamų atsargų buvo parūpinta ir kieme: atseit vaikai pjauna, skaldo malkas. Pasirodžius įtartinam žmogui, jie išsilakstydavo arba pasislėpdavo. Kai kurie daraktoriai greitai ant pečių užsimesdavo elgetos krepšį, atsiklaupdavo ir meldamiesi vaizduodavo išmaldos prašančius elgetas.

Už lietuviškos literatūros gabenimą, laikymą, platinimą ir skaitymą buvo nubausta apie 2000 knygnešių. Vienas žymiausių knygnešių yra Jurgis Bielinis.

Tačiau vietoj suimtųjų ir ištremtųjų atsirasdavo kiti, kurie tęsė pradėtą darbą.

Nė vienas iš jų, būdamas vienas, nebūtų pajėgęs išsaugoti ir apginti lietuviškos kalbos ir rašto.

Reda Milaknienė „Slaptosios mokyklos. Kaip apie jas sužino šiandienos vaikai?“

Žodynas

Daraktorius – slaptų kaimo mokyklų mokytojas.

Žandarai – carinės Rusijos policininkai.

Kedenimas – purenimas, išsklaidymas.

Elgeta – vargšas, prašantis paramos.

Išmalda – auka, duodama vargšui.

Platinimas – dalinimas.

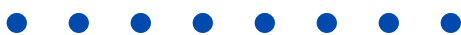

8.1 Kuo svarbi kalba ir knyga?

2. Perskaitykite pateiktas mintis apie kalbą. Pasirinkite labiausiai patikusią ir ją nurašykite.

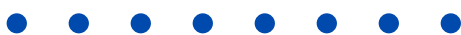
Kas savo kalbą niekina, kitos neišmoks. *Lietuvių liaudies patarlė*

Kalba yra didis, tautos statytas paminklas. *Jonas Jablonskis*

Kalba yra meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. *Mikalojus Daukša*

Kalba yra žmogaus dvasios organas, žmogaus minties ir jausmo išraiška, gyvenimo veidrodis, vertybių saugykla tarpusavio santykių metraštis. *Antanas Baranauskas*

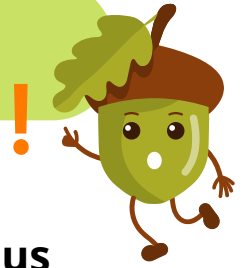
Maža garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savos gerai nemokėti. *Jonas Jablonskis*

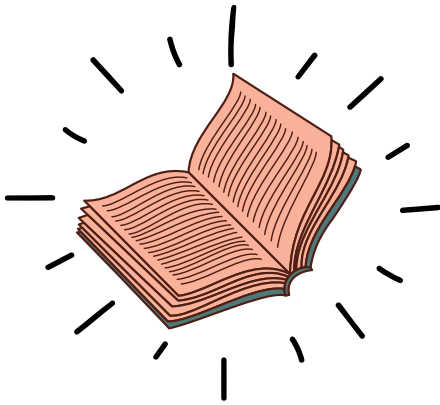
3. Pristatykite bendraklasiams pasirinktą mintį ir paaiškinkite, kaip ją suprantate.

4. Aptarkite, kodėl šios mintys yra vertingos.

8.1 Kuo svarbi kalba ir knyga?

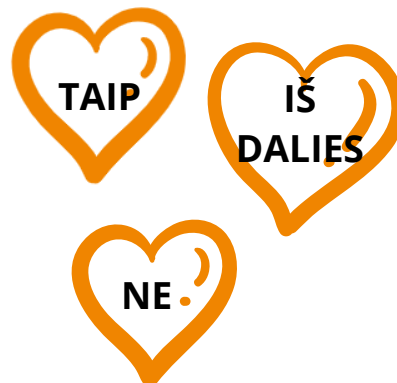
5. Prisiminkite ir užrašykite, kuo Jonas Jablonskis svarbus Lietuvai ir lietuvių kalbai. Pristatykite bendraklasiams.

8.1 (Įsi)vertinimas

Apmąstykite, kaip jums sekėsi, ir nuspalvinkite tinkantį atsakymą.

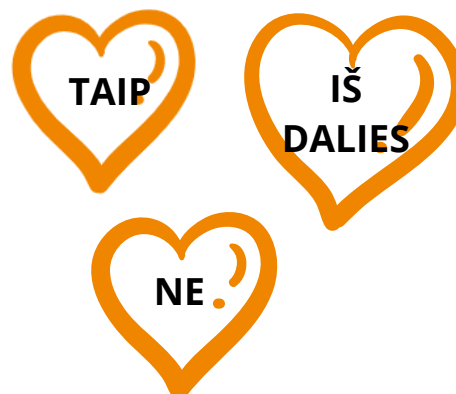
Aptariau pasakojimą apie knygnešius.

Nurašiau ir draugams pristačiau labiausiai patikusią mintį apie kalbą.

Užrašiau ir draugams pristačiau, kuo Jonas Jablonskis svarbus Lietuvai.

Mokytojo komentaras:

8.2 Daiktavardžiai ir ypatingi žodžiai

Ar prisimenate?

Daiktavardžiai kaitomi giminėmis, skaičiais, linksniais.

*Žodžių, atsakančių į klausimą **ką?** ir **ko daug?**, gale rašome **nosinę raidę**.*

*Pvz.: **ką?** – gėlė, medį, medų;*

***ko?** – vaikų, gėlių, namų.*

*Vardus ir pavadinimus visada pradėdame rašyti **didžiąja raide**.*

*Pvz.: **Vilnius, Alė, Lenkija**.*

1. Raskite ir pabraukite daiktavardžius.

Įprasta slaptosios mokyklos patalpa – kaimo troba. Joje stovėdavo ilgas stalas su suolais, ant kurių susėsdavo vaikai. Valstiečiai šias mokyklas bei jų mokytojus labai brangino ir saugojo nuo policijos.

Galėjote rasti 11 daiktavardžių.

2. Parašykite daiktavardžių giminę.

*Žodynas **vyr. g.***

Mintyse _____

Knygomis _____

Rašytoją _____

Sakiniais _____

Raides _____

Mokiniais _____

Kalba _____

Abėcėles _____

Mokslais _____

8.2 Daiktavardžiai ir ypatingi žodžiai

3. Pakeiskite daiktavardį, kad jis atsakytų į klausimą *ką?*

Raidė _____

Kalba _____

Mintis _____

Ženklas _____

Sakiniai _____

Garsai _____

4. Parašykite 6 vardus ar pavadinimus, susijusius su Lietuva.

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Ar nepamiršote? Vardus ir pavadinimus pradedame rašyti didžiąja raide.

5. Įrašykite paryškintų daiktavardžių giminę, skaičių ir klausimą.

Pvz. Laimę – *mot. g., vns., ką?*

Kalba _____ yra didis, **tautos** _____ statytas paminklas.

Kas savo **kalbą** _____ niekina, kitos **kalbos** _____ neišmoks.

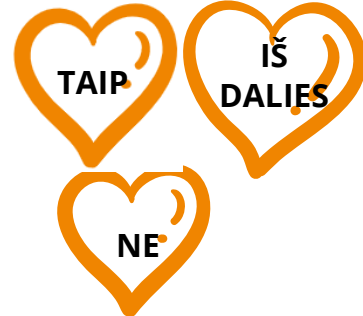
Knygose _____ rasi viso pasaulio **išmintį** _____.

8.2 (Įsi)vertinimas

Apmąstykite, kaip jums sekėsi, ir nuspalvinkite tinkantį atsakymą.

Radau ir pabraukiau daiktavardžius.
_____

Nustačiau daiktavardžių giminę.
_____

Parašiau šešis pavadinimus,
susijusius su Lietuva. _____

Nustačiau daiktavardžių giminę,
skaičių, iškėliau klausimą. _____

Mokytojo komentaras:

8.3 Mano atradimai

1. Padiskutuokite, nuo ko priklauso sėkmingas grupinis darbas.

2. Užrašykite savo mintis.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

3. Prisiminkite šias temas ir grupėse aptarkite, ko išmokote.

Pasakojimo sandara
ir jo rašymo taisyklės

Daiktavardžių rašyba,
jų kaitymas _____

Recepto, žaidimo
taisyklių rašymas _____

Lietuvių kalbos žingsniai
_____

Įsidėmėtinos
rašybos žodžiai _____

4. Užpildykite mąstymo žemėlapius.

5. Pristatykite draugams užpildytus mąstymo žemėlapius.

8.3 Mano atradimai

Ką žinote apie lietuvių kalbą, jos išsaugojimą?
Užpildykite mąstymo žemėlapi, įrašykite teiginius.

1 kūrybinė veikla

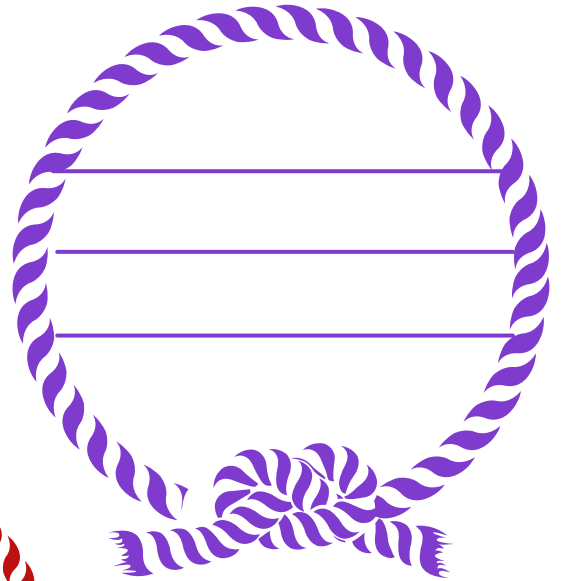
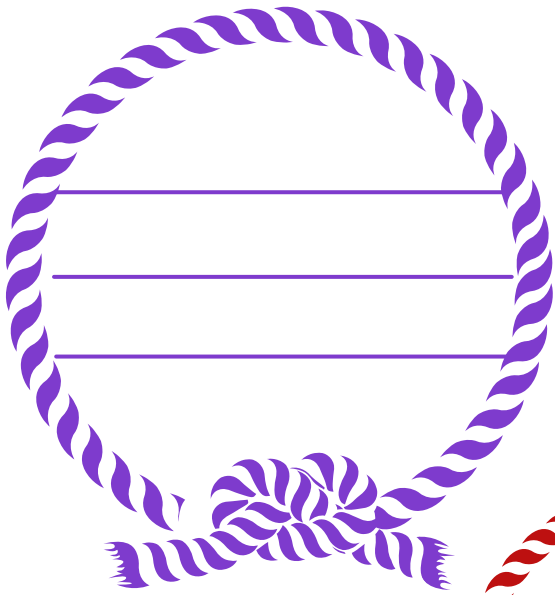

8.3 Mano atradimai

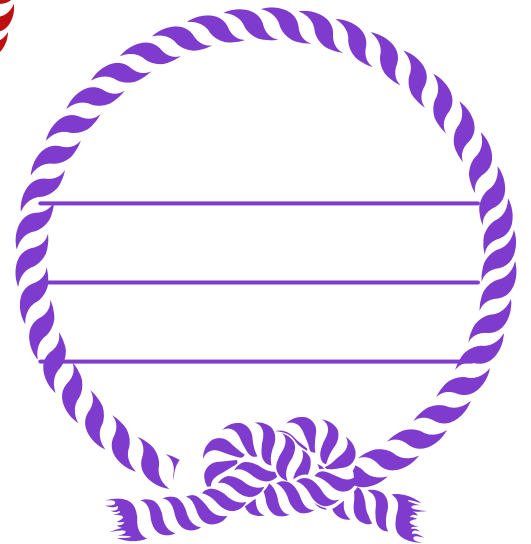
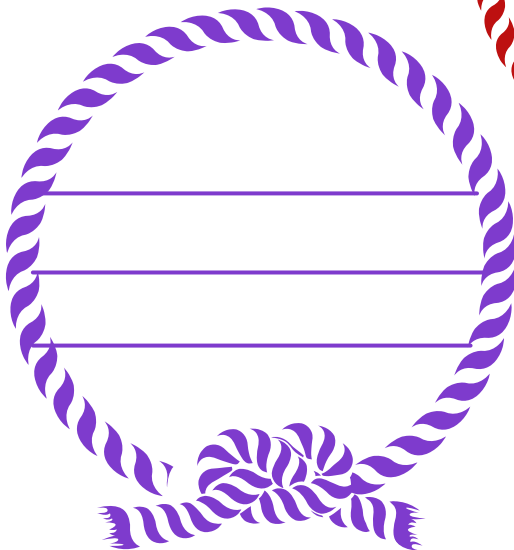

2 kūrybinė veikla

Užpildykite mąstymo žemėlapij. Įrašykite teiginius, kaip kurti žaidimo taisykles, užrašyti receptus.

Receptų,
žaidimo
taisyklių
kūrimas

8.3 Mano atradimai

3 kūrybinė veikla

Prisiminkite, kaip kuriame ir užrašome pasakojimą.
Užpildykite mąstymo žemėlapij, įrašykite teiginius.

A green speech bubble with three horizontal white lines for writing.A green speech bubble with three horizontal white lines for writing.

**Pasakojimo
sandara ir jo
rašymo taisyklės**

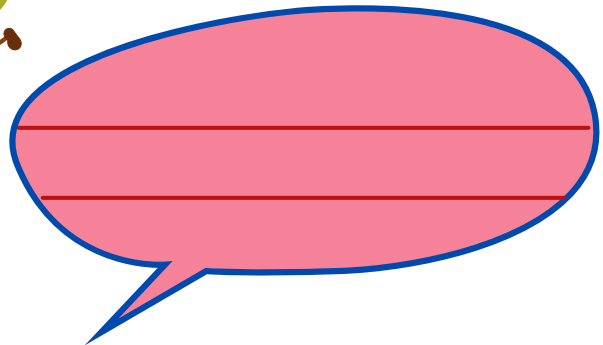
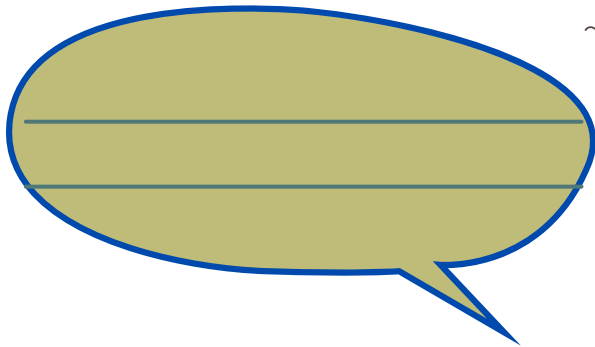
A green speech bubble with three horizontal white lines for writing.A green speech bubble with three horizontal white lines for writing.

8.3 Mano atradimai

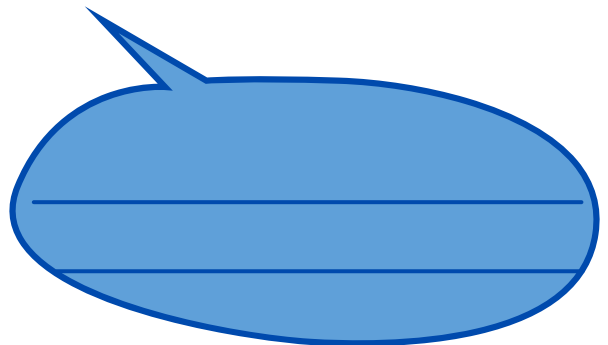
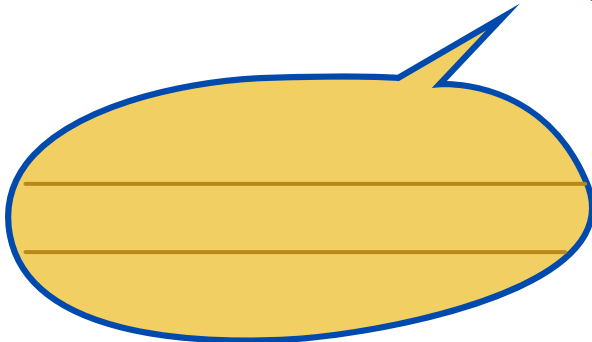

4 kūrybinė veikla

Prisiminkite, kaip rašomi ir kaitomi daiktavardžiai.
Užpildykite mąstymo žemėlapij, įrašykite teiginius.

Daiktavardžių
rašyba,
jų kaitymas

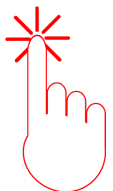
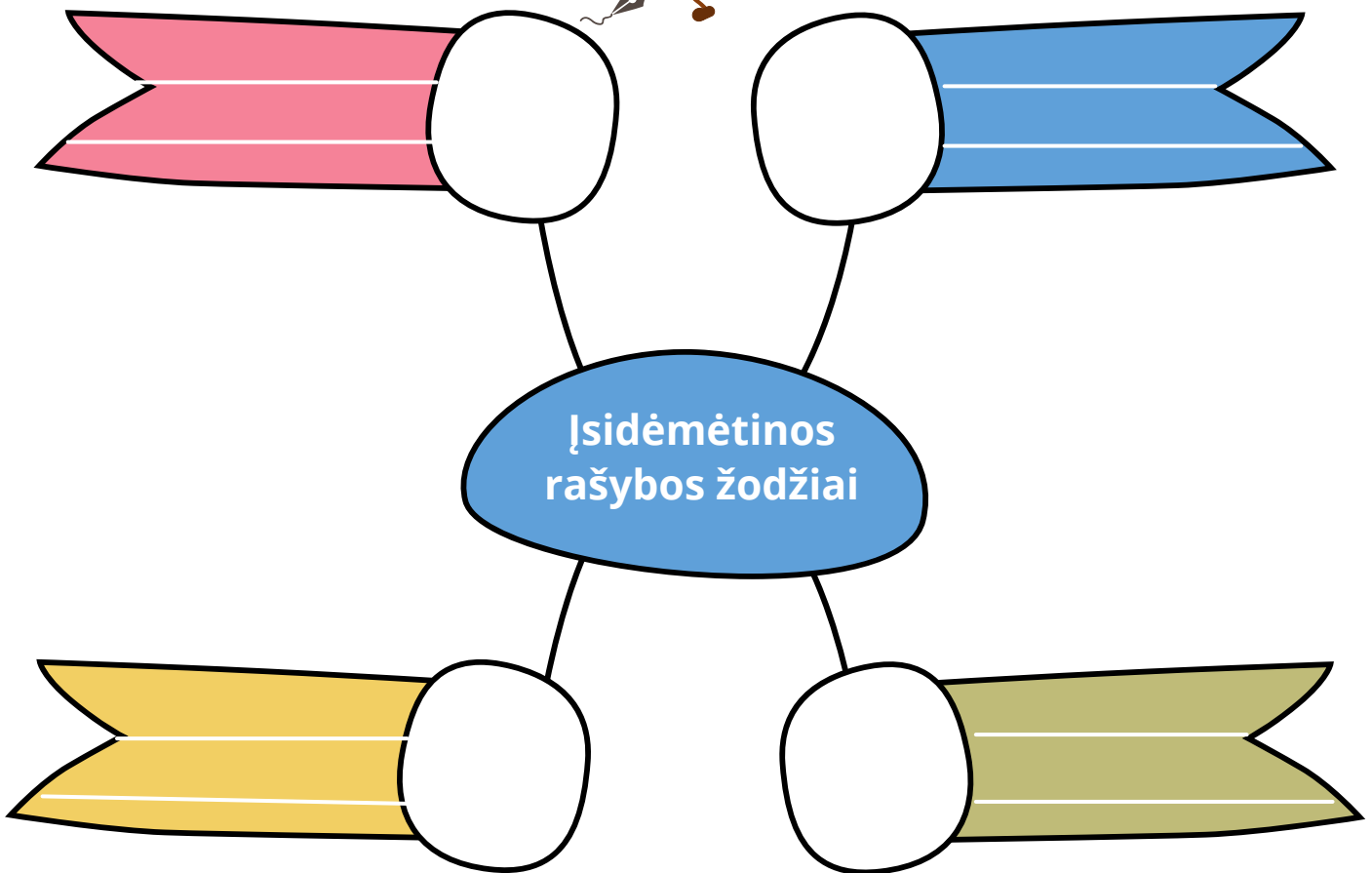

8.3 Mano atradimai

5 kūrybinė veikla

Prisiminkite, kokie yra įsidėmėtinos rašybos žodžiai. Užpildykite mąstymo žemėlapij, įrašykite įsidėmėtinos rašybos žodžius.

8.3 (Įsi)vertinimas

Nuspalvinkite širdeles ir įsivertinkite.

Taip – 3 širdelės,

Iš dalies – 2 širdelės,

Ne – 1 širdelė.

Teiginiai

Mokinio įsivertinimas

Mokytojo įvertinimas

Moku apibūdinti
lietuvių kalbos
žingsnius.

Moku užrašyti
žaidimo taisykles,
receptus.

Moku kurti ir
parašyti
pasakojimą.

Moku rašyti ir
kaityti
daiktavardžius.

Mokytojo komentaras:
